

Sammenfatning i anledning af de igangværende forhandlinger vedrørende Ukrainekrigen (December 2025)

Hvad skal der blive af Rusland?

Et bud på en bæredygtig europæisk sikkerhedspolitik

Det er lige nu usikkert, om Trump har fremmet en våbenhvile eller fredsforhandling i Ukraine. Men han skal have tak for at tydeliggøre, at USA's anliggende kun er stormagtsrivalisering. Ukraine er og bliver bønderne i stormagternes skakspil.

Derfor er der megen realisme i at tænke dansk sikkerhedspolitik i europæisk sammenhæng. Men starten har ikke været god. Statsministerens stadig mere alarmistiske udtalelser drejer sig om et aggressivt Rusland, som formodes at gå til angreb på nabolande og hele Europa. Og de fleste af Europas statsledere – og i al diskretion den europæiske rustningsindustri – synes totalt fokuseret på at erstatte USA's militære dominans med egen oprustning.

Mette Frederiksen og Europa ønsker at (hjælpe Ukraine med at) besejre Rusland. Det er tankevækkende, at næsten hele den politiske elite og den samlede presse har kunnet samles om dette uden nogen idé om, hvad der skal blive af Rusland. Har man tænkt sig, at Rusland skulle smadres, som Tyskland blev det i 2. Verdenskrig? Eller håber man, at Rusland vil trække sig tilbage fra Ukraine og afsætte Putin?

Man har ikke beskæftiget sig seriøst med de dynamikker i Rusland, som har ført frem til invasionen, og som også vil være afgørende for Ruslands udvikling frem over – uanset udfaldet af en fortsat krigsførelse. Først og fremmest skelner man ikke mellem det aktuelle autoritære regime og det russiske samfund som helhed. Statsministeren og mange andre anlægger en vulgærpsykologisk og personcentreret betragtning: "Putin forstår ganske enkelt kun rå magt og vold." Hvis det bare var så enkelt ...

De udmeldte russiske krigsmål har ganske vist også været mangfoldige og diffuse – fra beskyttelse af den russiske befolkning i Østukraine til udskiftning af styret i Ukraine (ideen om et Storrussisk imperium er mest andres skrækvision). Men kernen er nok, at NATOs østudvidelse ses som en konkret trussel mod Rusland – og truer Putins regime. Og der synes ikke at være tvivl om, at fornemmelsen af, at det er Vesten/NATO, der truer Rusland, har et rimeligt fodfæste i den russiske befolkning. Jo mere aggressivt Vesten – nu Europa – agerer, desto mere forstærkes det russiske regimes opbakning i befolkningen.

Da et "udspil" til en fredsplan pludseligt dalede ned over scenen, var europæerne fuldstændig uforberedte. En unison fordømmelse af et udspil, der forekom at være skrevet i Moskva, var den logiske reaktion. Og ja, proceduren er groft illoyal over for Ukraine og USA's europæiske allierede. Men når alle er enige om, at Putin ikke vil snakke våbenhvile endsige fred, er det smart, at Trump sender Witkoff til Moskva for at diskutere ejendomsspekulation – og får et udspil til en deal med i købet. Godt

nok en deal mellem to stormagter. Men måske er det ikke så dårligt, hvis Witkoff har afdækket, hvad det egentlig er, Rusland vil. Nemlig sikre sig mod en vestlig trussel via den trojanske hest Ukraine.

Efter at have sundet sig gik europæerne for første gang i diplomatisk *mode* – i samarbejde med Ukraine, som helst ikke vil afvise noget som helst. Nu diskuteres i det mindste nogle problemfyldte kompromisforslag i stedet for de hidtidige besværgelser om, at kompromis med Rusland er umuligt.

Og USA's fokusering på stormagtsrelationerne synes at have udvidet horisonten på en måde, der kun kan betegnes som en uventet bonus. Det er værd at bemærke, at man vil genoptage våbenkontrolforhandlinger mellem USA og Rusland. Og at USA skal facilitere en dialog mellem Rusland og NATO på basis af en gensidig ikke-angrebspagt. Bortset fra Trumps skamløse idé om, at USA skal have halvdelen af overskuddet fra investeringen af indefrosne russiske penge¹, er det jo vagt, men dog umiskendeligt, at USA forpligter sig overfor stabiliteten i området.

Nu er opgaven, at europæerne som (sammenslutning af) småstater finder ud af, hvordan vi i *det lange løb* vil leve med en troløs stormagt, der er langt væk, og en anden, presset, atommagt i nabolaget. Solidaritet med udgangspunkt demokrati, menneskerettigheder og retsbaserede institutioner kunne være grundlaget. Mens det omvendt vil være at heppe Ukraine til døde, hvis man kun satser på et fællesskab om oprustning.

I en tid hvor alle politiske ledere – og de fleste medier – bevæger sig søvngængeragtigt mod krig, er det selvfølgelig fristende at gribe de nærmeste halmstrå. Men de 28 punkter, som nu er blevet til 19, indeholder faktisk – udover et muligt tøbrud mellem stormagterne – nogle langt bedre udsigter for Ukraine end før set.

Det afgørende punkt er sikkerhedsgarantierne – de arrangementer, som skal forhindre krig og sikre Ukraine som selvstændig stat i en stabil og produktiv relation til både Rusland og Europa. NATO-medlemskab var fra starten *ikke* en løsning, men derimod en central konfliktskabende idé, som allerede længe før Ruslands invasion i Ukraine har været uacceptabel for Rusland. I mellemtiden er sikkerhedsproblemet naturligvis akut og det vigtigste punkt i en aftale. Og her forhandles der nu om konkrete realistiske kompromisser.

Mest opmærksomhed samler sig dog om de territoriale spørgsmål – med stærke følelser på begge sider. Territorie-spørgsmålet er vanskeligt, fordi det synes så enkelt: Ethvert kompromis vil ligne en tilsidesættelse af folkeretten og belønning af aggressor. Her må man dog være opmærksom på, at de østlige områder i Ukraine allerede var omstridte og konfliktfyldte forud for krigen. Juridiske argumenter er ikke egnet til at løse komplicerede konflikter *on the ground* (Ruslands-apologeterne har også en pointe i at kalde Maidan-revolutionen for et kup mod en valgt præsident).

Situationen vil givetvis forblive mudret omkring det østlige Ukraine, men det er ikke kun dårligt. Det, der nu er på bordet, løser ikke problemerne. Det bedste ville være at Donbas blev et demilitariseret område under et FN-mandat i fx 15 år (som det næsten var aftalt mellem parterne i Istanbul i april 2022) med henblik på at skabe en proces, der inddrager lokalbefolkningerne i en afklaring af områdets status.

De europæiske lande må fortsætte støtten til Ukraines forsvarskamp, frem til en våbenhvile er etableret – og også deltage i sikring af den, frem til en endelig fredsaftale er i hus. Dette kan bedst ske med en FN-autoriseret tilstedeværelse af tropper.²

Der er al mulig grund til at være kritisk over for det nuværende russiske regime. Men vi savner et langsigtet perspektiv for en bæredygtig sikkerhed i et Europa, der også omfatter Rusland. Rusland er en vaklende stormagt – men også et naboland, der har brug for udvikling. Trump lægger op til en gradvis integration af Rusland i verdensøkonomien, med ophævelse af sanktioner osv. EU kan gøre det endnu bedre ved at tilbyde et proaktivt økonomisk og socialt samarbejde med Rusland. Vi skal kompromisere kortsigtet med Putin-regimet, men leve langsigtet med den russiske befolkning.

Midt i alle de taktiske overvejelser, de formelle politologiske argumenter og de stærke følelser, der er hvirvlet op af krigen, må det veje tungt at få standset den blodige nedslagtning af russiske drenge og ukrainske soldater og civile.

¹ <https://www.reuters.com/world/us-peace-plan-contains-unpalatable-proposals-both-ukraine-russia-2025-11-21>

² <https://www.raeson.dk/2025/steen-folke-om-ukraine-og-europa-vi-skal-undgaa-et-vaabenkaploeb-med-rusland-der-er-en-anden-vej/>